ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 09.04.1949 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

91.

Zákon

zo dňa 24. marca 1949

o platenej dovolenej na zotavenie v roku 1949.

Národné shromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

§ 1.

Tento zákon upravuje platenú dovolenú zamestnancov na zotavenie (v ďalšom len „dovolená“) v roku 1949.

Časť I.
Dovolená stálych zamestnancov.

Nárok na dovolenú a jej dĺžka.

§ 2.

(1) Zamestnancovi, ktorého pracovný pomer u toho istého zamestnávateľa alebo v tom istom podniku trval nepretržite aspoň 9 mesiacov (čakací čas), náleží v roku 1949 (v ďalšom len „kalendárny rok“), ak v tomto roku konal prácu aspoň 75 dní, dovolená v dĺžke 2 kalendárnych týždňov, pokiaľ pre neho neplatí výhodnejšia úprava dĺžky dovolenej podľa odseku 2 alebo 3.

(2) Dovolená sa predlžuje o jeden kalendárny týždeň zamestnancom

a) mladším než 18 rokov,

b) starším než 50 rokov, pokiaľ sa na nich nevzťahuje ustanovenie odseku 3,

c) ktorých pracovný pomer po dosiahnutí 18. roku trvá u toho istého zamestnávateľa alebo v tom istom podniku, po prípade v tom istom odbore alebo v tej istej skupine povolania dlhšie než 5 rokov.

(3) Dovolená sa predlžuje o dva kalendárne týždne zamestnancom, ktorých pracovný pomer po dosiahnutí 18. roku trvá u toho istého zamestnávateľa alebo v tom istom podniku, po prípade v tom istom odbore alebo v tej istej skupine povolania dlhšie než 15 rokov.

(4) Do času rozhodného pre dĺžku dovolenej podľa odseku 2 alebo 3 sa započítava čas, v ktorom zamestnanec nemohol byť zamestnaný, pretože konal vojenskú službu v československej alebo spojeneckej armáde, a čas, za ktorý nemohol byť v čase neslobody zamestnaný z dôvodu národnostného, rasového alebo politického útlaku. Vláda môže po vypočutí jednotnej odborovej organizácie určiť nariadením ďalší čas, ktorý sa započítava do času, rozhodného pre predĺženie dovolenej podľa odseku 2 alebo 3, hoci zamestnanec nebol v pracovnom pomere.

§ 3.

(1) U zamestnanca, ktorý vstúpil do pracovného pomeru pred dokončením 26. roku, skracuje sa čakací čas (§ 2, ods. 1) na 5 mesiacov, ak v roku 1949 úspešne skončil návštevu školy.

(2) Prerušenie pracovného pomeru kratšie než 6 týždňov, ku ktorému došlo so súhlasom zamestnávateľa, zastaví, ale neprerušuje čakací čas, pokiaľ zamestnanec nebol zamestnaný u iného zamestnávateľa.

(3) Zamestnancovi, ktorý prešiel do iného závodu toho istého podniku v rozpore s hospodárskym plánom podniku, sa nezapočíta do času, rozhodného pre vznik nároku na dovolenú, ani do času, rozhodného pre predĺženie dovolenej (§ 2), trvanie predošlého pracovného pomeru v tom istom podniku alebo u predchádzajúcich zamestnávateľov.

(4) Zamestnancovi, ktorý prešiel do iného podniku v rozpore s jednotným hospodárskym plánom, sa nezapočíta do času, rozhodného pre predĺženie dovolenej (§ 2), trvanie pracovného pomeru u predchádzajúcich zamestnávateľov.

§ 4.

Zamestnancom, ktorí pracovali pred nastúpením dovolenej najmenej 9 mesiacov v baníctve a z toho aspoň 3/4 pracovného času pod zemou, predlžuje sa dovolená, prislúchajúca im podľa ustanovenia § 2, o ďalší kalendárny týždeň.

§ 5.

Pokiaľ dĺžka dovolenej závisí na zamestnancovom veku alebo trvaní jeho pracovného pomeru, rozhoduje stav ku dňu 1. mája 1949.

Obmedzenie dovolenej.

§ 6.

(1) Ak nemohol zamestnanec konať práce v kalendárnom roku viac než 75 pracovných dní pre dôležitú príčinu, týkajúcu sa jeho osoby, ktorú nespôsobil úmyselne alebo hrubou nedbanlivosťou, najmä pre nemoc, úraz alebo vojenskú službu, kráti sa mu dovolená za každých ďalších 25 zameškaných pracovných dní o jednu dvadsatinu.

(2) Za každý pracovný deň (smenu), ktorý zamestnanec zameškal bez dôležitej príčiny (odsek 1), sa odpočíta od dovolenej bez náhrady deň. Zameškané pracovné časy, ktoré sú kratšie než celý pracovný deň, sa sčítajú.

(3) Rovnako sa odpočíta od dovolenej pomerná časť dovolenej (§ 10, ods. 3), ktorú iný zamestnávateľ zamestnancovi za kalendárny rok poskytol alebo za ktorú mu poskytol peňažnú náhradu.

(4) U zamestnancov, povinných návštevou základnej odbornej školy, má zameškanie vyučovania na tejto škole rovnaké následky ako zameškanie pracovného času.

(5) Odpočítanie podľa odseku 2 vykoná zamestnávateľ po vypočutí zamestnanca a po prejednaní so závodným zastupiteľstvom zamestnancov.

§ 7.

Do dovolenej v roku 1949 sa započíta účasť na osobitnej liečebnej starostlivosti podľa ustanovenia § 29, ods. 1 a 2 zákona zo dňa 15. apríla 1948, č. 99 Sb., o národnom poistení, alebo na opatreniach preventívnej starostlivosti podľa ustanovenia § 95, ods. 1 písm. b) a e) toho istého zákona, pokiaľ zamestnanec je na prácu schopný, s výnimkou účasti na preventívnej starostlivosti na odvrátenie choroby z povolania. Rovnako dobrovoľná účasť na športových kurzoch, rekreácii alebo pod. sa započíta do dovolenej v roku 1949.

§ 8.
Požitky v čase dovolenej.

(1) Zamestnancovi prislúchajú v čase dovolenej všetky peňažné požitky, okrem náhrady hotových výdavkov, ako keby pracoval. Pritom sa za základ výpočtu peňažných požitkov berie u zamestnanca s premenlivými požitkami priemerný týždenný zárobok za posledných 6 mesiacov pred nastúpením dovolenej.

(2) V čase dovolenej náležia zamestnancovi tiež všetky naturálne požitky, pokiaľ ich môže užívať. Za stravu a iné naturálne požitky s výnimkou bytu, svetla a kuriva, pokiaľ tieto požitky nemôže užiť, náleží mu náhrada v peniazoch. Pre výšku tejto náhrady sú smerodajné predpisy, vydané na účely národného poistenia.

(3) Peňažné požitky a náhrada naturálnych požitkov, pripadajúce na čas dovolenej, sú splatné v obvyklých výplatných dňoch. Ak požiada však o to zamestnanec, musia sa tieto požitky vyplatiť pri nastúpení dovolenej, pričom však nie sú dotknuté predpisy o zrážaní dane zo mzdy podľa výplatných období.

§ 9.
Nastúpenie dovolenej.

(1) Nastúpenie dovolenej určuje so zreteľom na jednotný hospodársky plán zamestnávateľ po prejednaní sa závodným zastupiteľstvom zamestnancov. Pritom hľadí na potreby prevodzovania, ako aj na oprávnené požiadavky jednotlivých zamestnancov. Dovolená vo vedľajšom zamestnaní nech je podľa možnosti poskytnutá zároveň s dovolenou v hlavnom zamestnaní. Zamestnávateľ oznámi zamestnancovi deň nastúpenia dovolenej zpravidla aspoň 14 dní dopredu.

(2) Hromadná závodná dovolená je prípustná, ak je to z prevodzovacích dôvodov potrebné a slučiteľné s verejným záujmom. O tom, či sú tieto podmienky splnené, rozhodne Ministerstvo sociálnej starostlivosti po dohode s príslušným ministerstvom a po vypočutí jednotnej odborovej organizácie. Ministerstvo sociálnej starostlivosti môže po dohode s príslušnými ministerstvami a po vypočutí jednotnej odborovej organizácie preniesť toto rozhodovanie na závodoch menšieho hospodárskeho významu vyhláškou v Úradnom liste na krajské alebo okresné národné výbory.

(3) Zamestnancovi možno poskytnúť dovolenú alebo jej časť za kalendárny rok tiež po jeho uplynutí, ak požiada o to alebo ak nemohol ju vyčerpať z dôvodov naliehavej potreby prevádzky alebo pre niektorú z príčin, uvedených v § 6, ods. 1. V takých prípadoch musí zamestnanec nastúpiť dovolenú tak, aby skončila najneskoršie 31. marca 1950. Ak sa tak nestane, stráca zamestnanec nárok na dovolenú bez ujmy prípadného nároku podľa § 12.

§ 10.
Vplyv skončenia pracovného pomeru na dovolenú.

(1) Ak bol pracovný pomer pred nastúpením dovolenej predčasne zrušený zamestnancom bez dôležitého dôvodu alebo zamestnávateľom z dôležitého dôvodu, zavineného zamestnancom, stráca zamestnanec nárok na dovolenú.

(2) V ostatných prípadoch skončenia pracovného pomeru pred nastúpením dovolenej náleží zamestnancovi pomerná časť dovolenej. Pritom musia byť u zamestnanca splnené podmienky pre vznik nároku na dovolenú (§§ 2 a 3) a platia pre neho ustanovenia o obmedzení dovolenej (§§ 6 a 7).

(3) Pomerná časť dovolenej sa určí tak, že sa poskytne za každý mesiac trvania pracovného pomeru v kalendárnom roku jedna dvanástina dovolenej.

§ 11.
Poľnohospodárski a lesní zamestnanci, ktorí nekonajú nepretržite prácu.

Poľnohospodárskym a lesným zamestnancom, ktorí za trvania pracovného pomeru nekonajú nepretržite prácu, náleží dovolená podľa ustanovení tohto zákona. Ak však pracovali v kalendárnom roku u toho istého zamestnávateľa alebo v tom istom podniku menej než 150 dní, náleží im pomerná časť dovolenej vo výške jednej dvanástiny za každých 25 odpracovaných dní. Čas, rozhodný pre predĺženie dovolenej podľa § 2, zistí sa súčtom kalendárnych rokov, v ktorých zamestnanec pracoval aspoň 150 dní.

§ 12.
Peňažná náhrada za nevyčerpanú dovolenú.

(1) Poskytovanie peňažnej náhrady za nevyčerpanú dovolenú je okrem prípadov, uvedených v odseku 2 alebo 3, neprípustné.

(2) Ak nemohol zamestnanec vyčerpať dovolenú alebo jej časť ani do 31. marca 1950 z príčin, uvedených v § 6, ods. 1, alebo z príkazu zamestnávateľa, odôvodneného naliehavou potrebou prevádzky, má nárok na peňažnú náhradu za dovolenú alebo za jej nevyčerpanú časť.

(3) Peňažná náhrada za nevyčerpanú dovolenú alebo jej časť náleží zamestnancovi tiež, ak nemohol ju vyčerpať pre skončenie pracovného pomeru.

(4) Peňažná náhrada za dovolenú sa rovná peňažným požitkom, odpovedajúcim času dovolenej, okrem náhrady hotových výdavkov a odmeny za prácu nad čas, a peňažnej náhrady za naturálne požitky (§ 8, ods. 1 a 2).

(5) Peňažná náhrada za dovolenú sa nezapočítava do vymeriavacieho základu podľa predpisov o národnom poistení.

§ 13.
Dovolená v niektorých prípadoch zmeny zamestnania, pri pridelení na výkon naliehavých prác a pri účasti na pracovných brigádach.

(1) Zamestnancom, s ktorými bol pracovný pomer po 1. januári 1947 rozviazaný bez ich zavinenia podľa predpisov o hospodárnom zamestnávaní pracujúcich, o uvoľnení postrádateľných zamestnancov alebo o návrate odborne vyškolených zamestnancov do ich povolania, započíta sa do času rozhodného pre vznik nároku na dovolenú a pre predĺženie dovolenej (§ 2) v novom zamestnaní trvanie všetkých predchádzajúcich pracovných pomerov po dokončení 18. roku. To

isté platí pre zamestnancov, ktorí po 1. januári 1947 dobrovoľne prešli z administratívneho zamestnania do zamestnania výrobného alebo zo zamestnania výrobného do iného výrobného zamestnania, dôležitejšieho pre splnenie jednotného hospodárskeho plánu, ako aj pre zamestnancov, ktorí zmenili po skončení okupácie zamestnanie vo verejnom záujme alebo na doporučenie úradného lekára.

(2) Zamestnanci, uvedení v odseku 1, majú voči svojmu doterajšiemu zamestnávateľovi nárok na pomernú časť dovolenej, ak boli v kalendárnom roku zamestnaní u toho istého zamestnávateľa alebo v tom istom podniku aspoň 2 mesiace a ak nemali v tomto roku dovolenú. Pomerná časť dovolenej prislúcha zamestnancovi, aj keď mu podľa ustanovenia §§ 1 a 2 nevznikol nárok na dovolenú.

(3) Ak nemal zamestnanec, na ktorého sa vzťahuje odsek 1, v kalendárnom roku plnú dovolenú v doterajšom pracovnom pomere, vznikne mu u nového zamestnávateľa nárok na pomernú časť dovolenej po nepretržitom dvojmesačnom zamestnaní.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 platia obdobne pre dovolenú zamestnancov, pridelených na výkon naliehavých prác, a pre účastníkov pracovných brigád.

Časť II.
Dovolená nestálych zamestnancov.

§ 14.

(1) Zamestnancom, prijatým na práce, ktoré podľa svojej povahy netrvajú 9 mesiacov, najmä na práce sezónne a kampaňové, prislúcha miesto dovolenej pri skončení pracovného pomeru za každých 25 dní vykonanej práce peňažná náhrada vo výške jednej dvanástiny požitkov, ktoré by im prislúchaly v čase dovolenej podľa § 2, keby u nich boly splnené podmienky pre vznik nároku na dovolenú.

(2) Peňažná náhrada podľa odseku 1 sa nezapočítava do vymeriavacieho základu podľa predpisov o národnom poistení.

§ 15.
Zamestnanci v stavebníctve.

Vláda môže nariadením určiť odchylný spôsob poskytovania dovolenej a platenia mzdy v čase dovolenej niektorým zamestnancom v stavebníctve a v odboroch, so stavebníctvom súvisiacich.

Časť III.
Dovolená domáckych robotníkov.

§ 16.

(1) Domáckym robotníkom prislúcha miesto dovolenej dňa 31. decembra alebo pri skončení zamestnania peňažná náhrada, a to:

za dovolenú 2 kalendárnych týždňov 4 %,

za dovolenú 3 kalendárnych týždňov 6 %,

za dovolenú 4 kalendárnych týždňov 8 %

pracovnej odmeny dosiahnutej v kalendárnom roku. Pre určenie dĺžky dovolenej platí obdobne ustanovenie § 2. Náhrada neprislúcha, ak skončilo zamestnanie z viny domáckeho robotníka. Na žiadosť domáckeho robotníka sa poskytne záloha na peňažnú náhradu, odpovedajúca dosiahnutej pracovnej odmene.

(2) Pracovnou odmenou podľa odseku 1 sa rozumie hrubá odmena bez príplatkov za hotové vydania.

(3) Podnikatelia domáckej práce sú povinní nahradiť sprostredkovateľom domáckej práce sumy, ktoré títo vyplatia domáckym robotníkom podľa ustanovenia odseku 1.

(4) Peňažná náhrada podľa odseku 1 sa nezapočítava do vymeriavacieho základu podľa predpisov o národnom poistení.

Časť IV.
Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia.

§ 17.

Ustanovenia tohto zákona o zamestnancoch a pracovnom pomere platia obdobne o učňoch a učebnom pomere.

§ 18.

U zamestnancov, ktorých pracovný pomer po dosiahnutí 18. roku u toho istého zamestnávateľa alebo v tom istom podniku na území, obsadenom v roku 1938 cudzou brannou mocou, trvá aspoň od 1. mája 1946, skracuje sa čas trvania pracovného pomeru, podmieňujúci nárok na dovolenú v dĺžke 3 kalendárnych týždňov [§ 2, ods. 2, písm. c)], na tri roky.

§ 19.

Tento zákon sa nevzťahuje na úpravu platenej dovolenej na zotavenie

a) vojenských osôb z povolania,

b) príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti a

c) učiteľov na školách všetkých stupňov a druhov a na diecéznych učilištiach teologických.

§ 20.

Ministri sociálnej starostlivosti a vnútra ustanovia po dohode so zúčastnenými ministrami a po vypočutí jednotnej odborovej organizácie nariadením odchýlky od ustanovení tohto zákona pre niektoré skupiny zamestnancov, u ktorých to vyžaduje mimoriadna povaha konanej práce.

§ 21.

Ujednania, odporujúce tomuto zákonu alebo predpisom vydaným podľa neho, sú neplatné, a to, aj keď boly uzavreté pred účinnosťou tohto zákona.

§ 22.

Zrušuje sa platnosť, po prípade používateľnosť všetkých predpisov o platenej dovolenej na zotavenie s výnimkou predpisov, ktoré upravujú platenú dovolenú na zotavenie zamestnancov, uvedených v § 19.

§ 23.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. januára 1949; vykonajú ho ministri sociálnej starostlivosti a vnútra po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Erban v. r.

Nosek v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.